

Collegium Bohemicum, o. p. s.

Výroční zpráva za rok 2012

Naši činnost a projekty dlouhodobě spolufinancují:

Úvodní slovo ředitelky: 7

Úvodní slovo předsedy vlády ČR: 8

I. Zpráva o činnosti Collegia Bohemica v roce 2012: 11

1. Příprava stálé expozice dějin německy mluvících obyvatel českých zemí: 13

2. Vzdělávací projekty pro základní a střední školy: 15

3. Kulturní aktivity: 17

4. Průzkum a dokumentace malých památek v česko-saském příhraničí: 18

II. Lidské zdroje, složení orgánů a grémií: 21

III. Partneři a spolupracující instituce: 29

IV. Hospodaření v roce 2012: 31

V. Kontakty: 33

Úvodní slovo ředitelky

Vážení příznivci Collegia Bohemica,

držíte v rukou výroční zprávu obecně prospěšné společnosti Collegium Bohemicum za rok 2012. Tento rok pro nás probíhal především ve znamení intenzivních příprav trvalé expozice k dějinám německy mluvících obyvatel českých zemí. Těm tentokrát dominovala intenzivní spolupráce s architektonickým studiem Projektil architekti. Jejím výsledkem je kompletní projektová dokumentace trvalé expozice včetně názorných modelů, jejichž ukázky si můžete prohlédnout na fotografiích v této zprávě. V roce 2012 jsme také podstatně rozšířili sbírky Collegia Bohemica nákupem řady předmětů odpovídajících koncepci chystané expozice. Nadále jsme také soustavně jednali s partnerskými muzejními organizacemi o možných zápůjčkách a spolupráci. Symbolickou pečeti tohoto zasíťování naší muzejní instituce se stalo hostitelství 21. setkání českých, saských, bavorských a hornorakouských pracovníků muzeí, které proběhlo v prostorách ústeckého muzea v září 2012 a zúčastnilo se ho na 150 kolegů z Česka i německy mluvících zemí. O tomto obohacujícím setkání se dočtete více na stránkách této zprávy.

I v uplynulém roce pokračovala naše činnost vzdělávací: projekt *Dějiny spojují* si už vytvořil stabilní okruh škol, na nichž pravidelně představuje své pamětníky. Stálé zájemce má však i v řadách veřejnosti navštěvující pamětnické besedy. O jeho práci i o slibně se rozvíjející muzejně-pedagogické činnosti Collegia Bohemica Vás blíže informujeme níže.

V roce 2012 jsme, jak už je naším dobrým zvykem, úspěšně realizovali řadu kulturních programů. Kromě tradičních podzimních *Dnů české a německé kultury*, jež mají své pevné místo na české i německé (saské) kulturní scéně, a řady dalších programů bych zde ráda zmínila výstavu *Svoboda a láska* uspořádanou v rámci německo-rakouské kampaně na podporu němčiny www.sprechtime.cz. Collegium Bohemicum na ní ve spolupráci s pražským muzeem Montanelli představilo německé výtvarné umělce a literáty, kteří se svým dílem postavili proti totalitám 20. století. Soubor jedinečných a v Česku takřka neznámých děl zapůjčilo Centrum pronásledovaného umění v německém Solingenu a výstavu osobně otevřel velvyslanec SRN, pan Detlef Lingemann. Tato výstava, jak do-
svědčuje i ohlas v médiích, opět dokládá, že se Collegium Bohemicum etablovalo jako kulturní organizace evropského významu, které se více než dobře daří propojovat ústecký region s celou republikou i Evropou, otevírat témata vpravdě celoevropská, ba obecně lidská a nazírat je z nejrůznějších úhlů pohledu.

Jsme rádi, že přitom býváte s námi i Vy!

Mgr. Blanka Muralová
ředitelka

8

Úvodní slovo předsedy vlády ČR

Vážené dámy a pánové, milí přátelé Collegia Bohemica,

připravovaná stálá expozice zachycující česko-německé soužití v minulosti a dějiny německy mluvících obyvatel českých zemí přesáhla významem s ní spojených očekávání rámcem ryze odborného záměru poutajícího zájem historiků a znalců kulturních dějin. Přesáhla rovněž hranice čistě regionální a stala se dokonce i předmětem přeshraničních bilaterálních jednání.

Na počátku letošního roku jsem při svém projevu v Bavorském zemském sněmu připomněl některé osudové milníky česko-německých, resp. též česko-bavorských vztahů. Připomněl jsem, že i přes řadu krizových okamžiků lze navázat zejména na bohatou tradici kulturní spolupráce a hospodářských vztahů, které přispívaly k povznesení životní úrovně v obou státních celcích.

Připomněl jsem, že tradiční zemské a národní identity, zdánlivě zpochybňované vznikem nadnárodních společenství, nadále zůstávají kulturním, společenským a duchovním podhoubím, z něhož vyrůstá i naše současná existence. Možná právě proto si máme s našimi sousedy co říci, sdílíme řadu společných zvyků, a to i v ryze profánních záležitostech.

Stálá expozice o dějinách německy mluvících obyvatel českých zemí připravovaná Collegiem Bohemicem pro muzeum v Ústí nad Labem v loňském roce pokročila do vrcholného stádia příprav. Jsem informován o odborném ohlasu, kterému se chystaná expozice těší na české i německé straně. Stálá expozice by měla být připomenutím našeho kulturního povědomí, nejenom přehledem historického dědictví, ale také vzkazem o stále živém odkazu česko-německé spolupráce. Přitom se však samozřejmě nemůže vyhýbat ani kritickým okamžikům. Muzeum se tak současně stává i platformou pro další dialog, který je třeba udržet, prohlubovat a kultivovat.

Projekt Collegium Bohemicum má v České republice několik prvenství i zvláštností. Vyzdvihnout bych chtěl spolupráci mezi městskou, krajskou, státní a mezinárodní úrovní. Rovněž skutečnost, že se projekt těší podpoře napříč politickými stranami. Ve své realizační fázi se iniciativa směřující k zachycení vývoje česko-německých vztahů a dějin německy mluvících obyvatel v českých zemích oprávněně těší příslibu spolupráce ze strany výše zmíněných entit včetně potřebné podpory ze strany vlády České republiky.

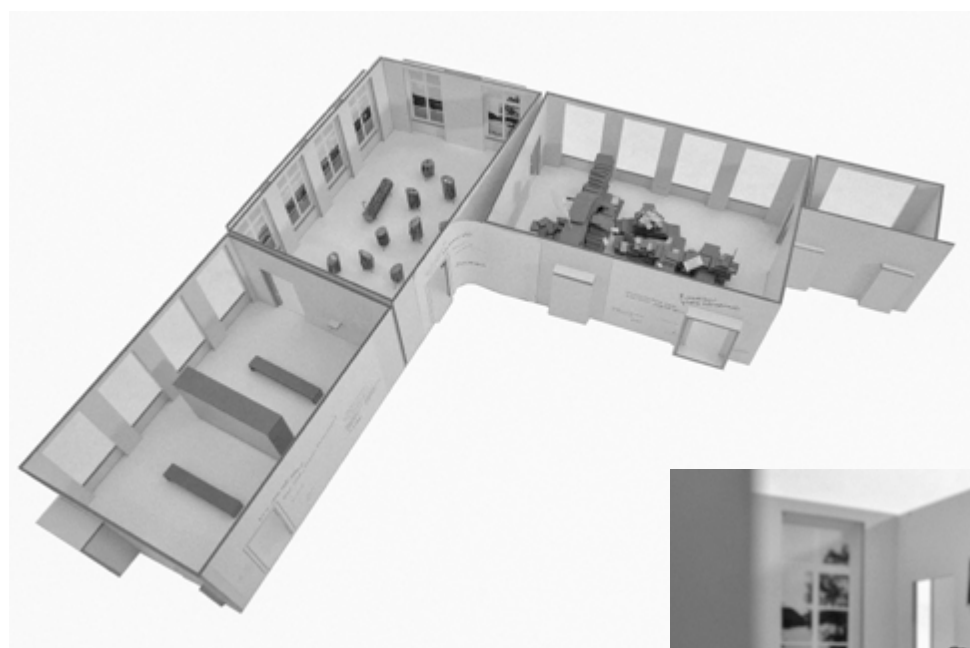
Petr Nečas

předseda vlády České republiky

Zpráva o činnosti

Collegia Bohemica v roce 2012

I.
—

1. Příprava stálé expozice dějin německy mluvících obyvatel českých zemí

Collegium Bohemicum je v kontextu české kulturní i zahraniční politiky zvláštním případem. Bylo založeno jako obecně prospěšná společnost z iniciativy města Ústí nad Labem. Český stát se stal jedním ze zakladatelů až v okamžiku, kdy instituce byla stabilizována na místní úrovni. V případě Collegia Bohemica spojení „obecně prospěšná společnost“ dostalo velmi originální význam. Je opravdu pestrou a nutně komunikativní společností, když se podíváme na složení vědecké rady a pracovní skupiny, které připravily stálou expozici o německy mluvících obyvatelích českých zemí. Jen málo expozic nejen u nás vzniklo na základě tak široké a otevřené diskuse odborných kruhů. Collegium Bohemicum je společností i v roli pořadatele kulturních akcí, mezi nimiž vyniká největší přeshraniční prezentace české kultury – *Dny české a německé kultury*. Collegium Bohemicum při pořádání tohoto festivalu převzalo roli zrušeného Českého centra v Drážďanech a festival logicky a prospěchu věci rozšířilo i na české území. Vzniklo tak společenství diváků, kteří se za kulturu vydávají i přes hranici.

V roce 2012 Collegium Bohemicum dokončilo svou velkou obecně prospěšnou službu. Uzavřelo první sbírkotvorný projekt a dokončilo práci na stálé expozici. Tato expozice za Němce považuje ty, kdo na území českého státu mluvili německy. V expozici se tak mohou najít stejně tak německy mluvící Židé jako Rakušané. Ze staletí soužití expozice zdůrazňuje momenty, kdy jsme si byli nejbližší a vzájemně jsme se inspirovali. Je to hlavně reformace, kult svatého Jana Nepomuckého, industrializace a pražská německy psaná literatura mezi světovými válkami. Temné momenty soužití expozice tematizuje, ale nepovažuje je za rozsudek dějin, po kterém bychom se v humanistické tradici Evropy nemohli rozvíjet dál. U historických expozic jako je ta, kterou připravilo Collegium Bohemicum, jde z pohledu politiky o to, abychom našli cestu, jak se ubírat dál posílení a poučení dějinami.

Ukazování dějin v muzeu je vždy konstruktem. Je při něm třeba najít zjednodušení, které respektuje stav historické vědy. Je ale třeba také brát v úvahu objednávku publika, protože chceme, aby do muzea někdo přišel. Dnešní publikum žije v dynamickém světě, kde o obecném prospěchu a blahobytu rozhodují inovace a stabilitu společnosti dodává i její vědomí historických kořenů. Velmi nás těší, že se Collegium Bohemicum rozhodlo promlouvat k našim a cizím občanům jedním dechem. Obecná prospěšnost tak vychází od nás, ale přesahuje naše hranice, jak tomu bylo vždy, když se našemu státu dařilo.

Expozice, která byla loni dokončena v plánech a modelech, všechny ujišťuje, že české země jsou místem, kde bylo a je možné spolupracovat na věcech, které jsou Evropě

k obecnému prospěchu. Proto je logické, že se Collegium Bohemicum s žádostí o prostředky na realizaci první části expozice obrátilo na český stát a ten odpověděl pozitivně.

V roce 2012 byla sbírka Collegia Bohemica obohacena o předměty do všech tematických okruhů stálé expozice a do většiny výstavních místností. Předměty byly nákupní komisí předkládány i s udáním jejich zamýšleného umístění v expozici. Do tematického okruhu industrializace byl zakoupen soubor hudebních nástrojů z Kraslic a soubor jablonecké bižuterie, včetně rozměrného lisu, na kterém se bižuterie vyráběla od dvacátých do devadesátých let 20. století. Collegium Bohemicum tak připomene dva exportní úspěchy někdejších německy mluvících severozápadních Čech. K tématu politických dějin byl získán například velmi vzácný volební plakát Heimatfront Konráda Henleina. Plakát oslovuje veterány z I. světové války a zve je do řad politické strany, která své příznivce postupně zavedla do války další. Volný čas a sport připomínají velmi zachovalé sáňky „ještědky“, z někdejší slavné dráhy, kde liberečtí trávili své radovánky a soutěžili sportovci z celé Evropy. S trávením volného času souvisí i obsáhlý a zcela jedinečný soubor pohlednic z města Lokte. Pohlednice velmi názorně ukazují, jak se město nabízí turistům a stylizuje v proměně grafických stylů i témat za několik desetiletí. Reprezentanty proměn životního stylu jsou opravdu krásné kusy nábytku – secesní sekretář zakoupený přímo v Ústí nad Labem a sedací souprava vytvořená podle návrhu Josefa Hoffmanna pořízená za velmi výhodných cenových podmínek v Praze. Za hranicemi ČR Collegium Bohemicum pořídilo jedinečný soubor skla z majetku saské šlechtické rodiny. Sklo od baroka do počátku 19. století rodina nakupovala v českých zemích po několik generací, a prokázala tak vybraný vkus. Východoněmecký stát sbírku znárodnil, po roce 1989

byla vrácena, a nyní se dostala na volný trh. Collegium Bohemicum tak získalo předměty s příběhem, včetně přírůstkových čísel muzea v někdejší NDR na noze rytých sklenic. Ve Vídni se podařilo získat reprezentativní faksimile Bible Václava IV., s nádhernými iluminacemi někdy i dosti nahých lazebnic. V expozici Collegia Bohemica bude tato německy psaná Bible reprezentovat mj. ukázkou kvality němčiny na pražském dvoře ve 14. století.

Češi+Němci: hodně ambiciózní projekt ústeckého muzea

ÚSTÍ NAD LABEM Jde patrně o neambicióznější výstavu v historii ústeckého muzea. Expozice dělá německy mluvícího obyvatelstva v českých zemích chystá instituce Collegium Bohemicum, která mapuje česko-německé vztahy a cílem znásobit vzájemné poznání a zintenzívnit společné kontakty právě Čechů a Němců a jež právě v muzeu sídlí.

Je to první krok a pokus o souhrnnou interpretaci života německy mluvících obyvatel v Česku," říká ředitelka Collegia Blanka Mouralová. Collegium už má hotovou projekčovou dokumentaci včetně zmenšených modelů, jak bude část expozice vypadat. „V tuhle chvíli máme z celkových dvaceti místností kompletně naprojektováno prvních osm," uvedla ředitelka Collegia Blanka Mouralová.

Kdy budete znát podobu celé expozice?
Na podzim, na přelomu října a listopadu bude kompletně vyprojektována celá expozice. Tím, že máme díky trojrozměrným modelům tu výstavu v malém, budeme ji od druhé poloviny září přibližně představovat ústecké veřejnosti, aby poznala, jaké kroky jsme v přípravě expozice udělali.

Chápu správně, že samotnou výstavu budete otevírat postupně?
Ano, postupně.

FAKTA
Collegium Bohemicum
Vzniklo jako obecně prospěšná společnost v roce 2006, za jejím zrozením stojí město Ústí, ústecká univerzita UJEP či ministerstvo kultury.
Collegium má přiblížit německé kulturní dědictví v Česku. Jeho hlavní náplní je uspořádání expozice o životě německy mluvících obyvatelstva v českých zemích, která vystaví dopisy, mapy, fotografie či turistické průvodce po Česku v Německu.

To je velmi pravděpodobné a je to něco, s čím jsme průběžně počítali. Navíc to není neobvyklý postup, že se trvale expozice otevírají postupně. A má to tu výhodu, že vám publikum přijde několikrát, protože vždy přijde za něčím novým. A můžeme nechat hádat a soustředit publikum, jak bude vypadat zbytek expozice.

Kdy by se mohla otevřít první část výstavy?
Já douám, že by to mohlo být v druhé polovině příštího roku. Kompletně by se mohla otevřít v letech 2014 a 2015.

Jak dlouho expozice potrvá?
Dlouho.

Je to míněno jako trvalá expozice a u takových je reálné mít ji 10-15 let a tím, že jednotlivé části té výstavy můžete obměňovat a aktualizovat.

Expozice má přiblížovat soužití Čechů a Němců na našem území v průběhu 600 let a počítá s výstavou tisícovky exponátů, které mají vzájemně souzítí a německou kulturu přiblížit. Na kolik už máte exponáty shromážděné?
Sbírkou budeme mít kompletně, na konci letošního roku, už teď je téměř kompletní. V současnosti mají expozice, které financoval česko-německý fond budoucnost, hodnotu asi 2,5 milionu korun.

Jaké náklady si vyžadá uspořádání expozice a kdo ji zaplatí?
Ta částka by měla být okolo pětačtyřiceti až padesáti milionů korun. Financováno by to mělo být rozhodnutím vlády, peníze by pak šly z rozpočtu ministerstva kultury. A tady bych si asi přála o něco větší spolupráci ze strany města, protože když bylo jednání zakladatelů Collegia na ministerstvu kultury, kde se jednalo o tom, jak se bude připravovat ten materiál do vlády, tak jako jediný ze zakladatelů tam chyběl statutární zástupce města Ústí, což je pan primátor Mandík.

Blanka Mouralová ředitelka expozice Collegia Bohemica v ústeckém muzeu nad návrhy.
Za foto: Ondřej BČIŽ, MF DNES

Jan Horák

MF Dnes, 30. srpna 2012.

Institut für
Sächsische
Geschichte und
Volkskunde e.V.

Ziel 3 | Cíl 3
Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
2007-2013. www.ziel3-cil3.eu

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

2. Vzdělávací projekty pro základní a střední školy

Nová škola demokratického vzdělávání

Projekt *Nová škola demokracie* s podporou MŠMT navázal na předchozí, úspěšný, několikaletý pilotní projekt *Škola demokracie*, který se zabýval především výchovou k aktivnímu občanství vesměs skrze dějinné události. Jeho cílem bylo vytvořit několik vzdělávacích programů, pro školy i širokou veřejnost, přímo vycházejících z plánované Expozice dějin německy mluvících obyvatel českých zemí a podporujících multikulturní výchovu. Pro co největší spojení projektu s využitelnou praxí byl najat externí muzejní pedagog, jehož hlavní pracovní náplní bylo vytvoření úvodní série doprovodných programů, vytipování vhodných externích spolupracovníků ze škol z bližšího i vzdálenějších regionů a uspořádání schůzek těchto učitelů s odbornými pracovníky Collegia Bohemica. V rámci pětiměsíční spolupráce muzejního pedagoga, lektorů a vedoucích jiných projektů specializujících se na školy (*Škola v kině, Dějiny spojují*) se podařilo vytvořit podklady pro šest doprovodných programů do stálé nabídky muzea, v listopadu byla uspořádána schůzka pro spřátelené učitele, kde byla představena celá muzejně pedagogická koncepce Collegia Bohemica i jednotlivé programy. Za témata prvních programů byla vybrána dle úvahy muzejního pedagoga Pražská německá literatura, „Top 10“ (Deset období v česko-německém soužití) a Industrializace, do námětů ostatních programů se promítly konzultace s učiteli na pracovním setkání (Občan Schicht, Vznik Československa, Životní styl za 1. republiky). Leitmotivem všech programů je soužití německy a česky mluvícího etnika. Důležitým akcentem všech výukových lekcí je vzájemná inspirace a pozitivní soutěžení (podnikatelský sektor, kultura apod.), ale i spolupráce. Velmi poučné bylo konfrontovat koncepci muzejně-pedagogického programu se skupinou mladých lidí ve věku 19 – 25 let z Initiative Mittel- und Osteuropa z šesti zemí evropského kontinentu, kteří se zabývají tématem historické paměti území a jejich původních

i současných obyvatel. Bylo velmi zajímavé srovnat tendence zacházení s historickou pamětí v ostatních zemích v konfrontaci s připravovanou expozicí Collegia Bohemica, a cesta, kterou se Collegium vydalo, se ukázala jako správná.

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Dějiny spojují

V roce 2012, který byl závěrečným rokem projektu, se podařilo výrazně překonat velmi dobrý výsledek roku 2011 (23 pamětnických akcí). V roce 2012 proběhlo celkem 30 setkání, při nichž měli žáci, studenti i široká veřejnost možnost hovořit s pamětníky. Celková účast na akcích byla bezmála 1000 osob.

Stejně kladně můžeme zhodnotit i celkový výsledek projektu, realizovaného ve spolupráci s drážďanskou nadací Brücke/Most. V letech 2010 až 2012 proběhlo celkem 156 setkání, která navštívilo 5500 osob. Jen posledně uvedený počet tak o deset procent převyšuje původní cíl projektu.

Projekt Dějiny spojují byl i v roce 2012 financován z prostředků programu Cíl 3 / Ziel 3 přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko.

I v roce 2012 si projekt zachoval velkou tematickou šíři. Mnoho pamětníků patřilo k těm, kdo přežili hrůzy nacistických koncentračních táborů, mnoho pamětnických hovorů se týkalo pronásledování v období komunistického Československa i období tzv. sametové revoluce v roce 1989.

Vedle toho pokračovala úspěšná spolupráce Collegia Bohemica s pamětníky z řad bývalých německy mluvících obyvatel českých zemí. Na pozvání například CB navštívila rodačka z Ústí nad Labem paní Ernestina Meißnerová, která se narodila v roce 1920 na Střekově. Během týdenního pobytu tak mohla žákům zdejších škol i veřejnosti vyprávět o předválečném Ústí. Paní Meißnerová mj. navštívila školu, která sídlila v budově dnešního Musea. Protože se v roce 1935 v rámci výměny mládeže naučila česky, mohla vyprávět v tomto jazyce a navázat tak bližší vztah s posluchači.

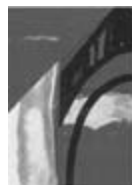
Na několik dní do svého rodiště zavítal i Rudolf Schicht, vzdálený příbuzný podnikatelské rodiny Schichtů, který vzpomínal na rodné město v době války. Tím, že oba zmínění pamětníci vyprávěli o místech blízkých posluchačům, se podařilo navodit zcela jiný přístup k historickým událostem. Pro skupinu pražských studentů jsme zase připravili delší program, v němž měli možnost hovořit se třemi pamětníky a nahlédnout tak na tři různá historická období města Ústí nad Labem.

V letošním roce se upevnilo propojení pamětnického projektu Dějiny spojují s připravovanou trvalou expozicí k dějinám německy mluvících obyvatel českých zemí: Collegium Bohemicum připravilo pro několik návštěvnických skupin prohlídku svých výstavních prostor spojenou s prohlídkou vlastních exponátů a tematicky odpovídajícím rozhovorem s pamětníkem. Tento tip akcí se setkával s živým ohlasem jak u veřejnosti, tak zejména u pedagogů a studentů.

I v roce 2012 proběhly v rámci projektu Dějiny spojují semináře pro žáky i učitele, kterých se opět zúčastnilo mnoho zájemců z České republiky.

www.dialog-pametniku.cz

collegium
bohemicum

Brücke|Most-Stiftung
zur Förderung der deutsch-tschechischen
Verständigung und Zusammenarbeit
Nadace Brücke|Most
pro podporu česko-německého
porozumění a spolupráce

Europäische Union. Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung: Investition in Ihre
Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

Ziel 3 | Cíl 3
Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
2007-2013. www.ziel3-cil3.eu

*Pamětnický den
v Collegiu Bohemicu pro střední
školy a gymnázia 29. 3. 2012*

Slavnostní otevření výstavy *Svoboda a láska* dne 5. 6. 2013. Výstavu společně s ředitelkou Collegia Bohemica otevřeli německý velvyslanec Detlef Lingeman, poslanec německého Bundestagu Hainz-Peter Hausteijn, viceprezident Evropské banky Jan Fischer a ředitel uměleckého muzea v Solingenu Rolf Jessewitsch.

3. Kulturní aktivity

Collegium Bohemicum v rámci společné česko-německé spolupráce navázalo na tradici kvalitních kulturních akcí a návštěvníci si tak mohli vybrat ze široké nabídky lákavých událostí. V následujících řádcích Vám představujeme některé z nich.

Již 14. ročník projektu *Dny české a německé kultury* byl jako vždy vyplněn bohatým programem. Na slavnostním zahájení publikum potěšily hned dvě velké osobnosti – zahrál a zazpíval populární ostravský folkový zpěvák Jaromír Nohavica spolu s Frankem Vieweghem, který představil německé verze jeho písní.

Vzájemnému ovlivnění českého a německého jazyka se také věnovala výstava s názvem *Praha – Prag 1900–1945 Literární město dvou jazyků* konaná v ústeckém muzeu díky Spolku Adalberta Stiftera z Mnichova a Muzeu české literatury v Praze. Výstava až do konce roku 2012 zobrazovala naše hlavní město jako středobod české, německé a židovské kultury v českých zemích a zdůraznila tak především její literární význam. V rámci expozice proto nechyběli takoví velikáni jako Max Brod, Otto Pick či Milena Jesenská.

Hitem léta se pak stala expozice s poetickým názvem *Svoboda a láska*. Rozsáhlá výstava se zaměřila na osudy mnohdy krutě pronásledovaných tvůrců po dobu obou totalitních režimů minulého století. Originální výtvarná a literární díla byla obohacena i jedinečnými výpověďmi těchto autorů. Poutavé výtvořiny pocházely z Centra pronásledovaného umění (Zentrum der verfolgten Künste) z německého Solingenu.

Pro uvědomění si důležitosti dějin a v rámci střetu starší a mladé generace se konal zajímavý rozhovor a osobní vyprávění dnes již třiadevadesátileté pamětnice Ernestiny „Erny“ Meißner, rodačky z Ústí nad Labem. Celý březnový týden mohli studenti ústeckých škol slyšet poutavý příběh jednoho osudu, který své mládí prožil na Střekově a zde si prošel i hrůzami 30. a 40. let.

Neotřelý způsob využití českého a německého jazyka představili tzv. slamaři na *Poetry slam show* konané v Café Alibi. Dnes stále oblíbenější literární forma experimentuje s jazykem jako zdrojem informací, pocitu, nápadu a jeho zrealizování. Různé slovní hříčky, neotřelé dvojsmysly nebo např. povídka řečená jen pomocí citoslovců? Proč ne. Večerem provázel ostřílený slamer Jaromír Konečný, Čech žijící v Bavorsku. Svoje veselé kousky představili také studenti UJEPu a zároveň účastníci *Slam Poetry Workshopu*, vedeného Konečným.

Další možnosti kulturního vyžití se díky Collegiu Bohemicu naskytly např. na oblíbené akci *Eño Nuño Eintopf*. Zábavná hudební a jiná vystoupení se minulý rok konala celkem třikrát. Punk rock a drážďanská reggae kapela Die Ukrainiens hrající melodie ze Sovětského svazu rozhoupaly do svých rytmů posluchače na tzv. Děčínsko-ústecko-drážďanském

meetingu. Literární nadšenci mohli strávit celou noc v ústeckém muzeu nad německými čítankami v rámci *V. Ústecké noci literatury* nebo u příležitosti autorského čtení Jaroslava Rudiše či Hermy Kennelové, kteréž kontroverzní dílo podnítilo policejní vyšetřování u Dobronína. A v neposlední řadě nesmíme opomenout *Kino Aussig* (něm. Ústí nad Labem), hrající současné německé filmy jako např. *Sedmé nebe* (Der siebte Himmel) nebo *Whisky s vodou* (Whiskey mit Wasser). V rámci projektu *Kino Aussig* se takto v roce 2012 promítalo celkem čtyřikrát.

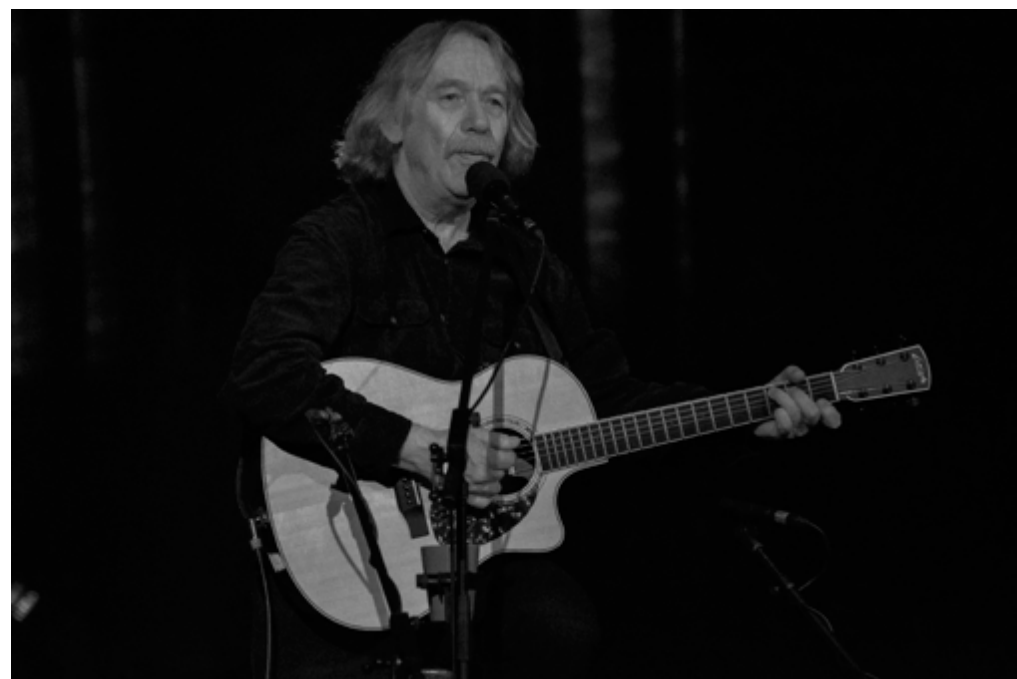
Celkem navštívilo všechny akce Collegia Bohemica v roce 2012 přes 8 000 návštěvníků z různých míst nejen České republiky, ale i střední Evropy.

*Komentovaná prohlídka s kurátorem
výstavy Jürgenem Kaumkötterem*

*Úvodní koncert 14. Dnů české
a německé kultury*

*Koncert Teplické filharmonie v rámci
14. Dnů české a německé kultury*

Vernisáž výstavy PRAHA-PRAG

*Závěrečný koncert 14. Dnů české
a německé kultury*

Otto Pankok: Malíř, který pomáhal Romům

Ústí nad Labem – Jednou z osobností, které představuje výstava „Svoboda a láska“ v ústeckém Museu, je malíř a sochař Otto Pankok (1893 – 1966). Byl to mimořádně charakterní umělec, který v době války a po ní pomohl řadě pronásledovaných lidí. Jeho díla nacisté prohlásili za „zvrhlé umění“, byl sledován gestapem. Patří k vzrůdným německým umělcům, kteří dlouhodobě a systematicky zobrazovali Romy, říká Blanka Mouralová, ředitelka Collegia Bohemica, které výstavu připravilo.

Odvažný umělecký projev odporu

Na začátku nacistické diktatury Otto Pankok vytvořil cyklus sedesátí velkoformátových uhlokreseb s výjevů z života Ježíše Krista, biblické postavy měly rysy jeho romských a židovských přátel, který vydal knižně. Příběh

Ježíšova utrpení přitom pojal jako projev uměleckého odporu proti novým mocipánům. Nacisté krátkou rompoznači a obrazovou publikaci Ježíšova utrpení vydanou v roce 1936 zkonfiskovali. Už vyexpedované výtisky v knihkupectvích i v Pankokově bytě vysílali a zničili.

Tragické čistky a snahy o odškodnění

Jedna Pankokova grafika – portrét romské dívky – se objevila i na propagandistické výstavě „Zvrhlé umění“, kterou v červenci 1937 v Mnichově zahájil Hitler a posléze putovala po řadě velkých německých měst. V rámci následných rozsáhlých „čistek“ bylo z německých muzeí odstraněno a zničeno 56 Pankokových děl. Otto Pankok, který i s rodinou až do konce nacistické diktatury žil v ústraní, i přes zákaz nadále tvořil. Romové, které Pankok zob-

razoval, byli téměř všichni v roce 1943 deportováni do likvidačního tábora Osvětim-Březinka a zavražděni. V roce 1948 Otto Pankok vytvořil konvolat velkoformátových uhlokreseb přeživších Romů. V jejich tvářích se zrcadlí tělesná i duševní bolest lidí, kteří přežili hrůzy a ztratilí takřka všechny příbuzné. Pankokova díla patří k nejvýznamnějším uměleckým pokusům vyrovnat se s vyhlazením Romů. Jeho zájem o rodiny dásseldorfských Romů daleko přesahoval jeho uměleckou činnost. U německých úřadů se neúspěšně snažil, aby Romové zařadili k lidem pronásledovaným nacistickým režimem a odškodnili je.

Pohnutý osud romské dívky Gaisy

V ústeckém Museu můžete vidět několik velmi silných obrazů romské dívky Gaisy. Na obraze „Zpátky z Osvětimi“ z

GAISA NA ZEMI je název obrazu Otto Pankoka. Foto: archiv Museo Montanelli a Collegia Bohemica

roku 1948 ji zachytil opřenou o stěnu – mladou, dospělou, stihlou ženu v sukni po kolena a s pěknými ústy, ale s hlubokými, temnými kruhy kolem očí. Na zemi stojí hrnek a miska, jsou prázdné. Perspektiva místnosti „sehraje“, rozpívá se. Podlaha, na ní Gaisa stojí, jakoby padala. Na zdi vidíme kresby dvou jedlových větví, mezi nimi tvář, hrázdný dům se dvěma komíny, z nichž stoupá dým.

Gaisa strávila většinu života v nacistických lagrech, nejprve v internačním táboře v Düsseldorfu, následovala Osvětim-Březinka.

Pankok zachytil dítě v stěle ženy, která přežila osvětimské peklo. Naivně nakreslený domeček, v pozadí obrazu je plynová komora. Nacisté zřídili první plynovou komoru v

Březince ve venkovském domku uprostřed lesku. Později velké komory s krematorií byly postaveny z cihel a měly několik komínů.

Romové žili v Březince v takzvaném cikánském táboře, který měl k plynovým komorám nejbliž. Gaisa viděla „hrob v oblacích“. Vrátila se jako jediná z velké rodiny. Otto Pankok ji nejen maloval, ale také jí prakticky pomáhal. Gaise se podařilo vrátit do normálního života, vdala se a dohnala školní vzdělání, o které ji připravily lagry.

Výstava je hlavně o statečnosti

Ojedinelá a unikátní výstava „Svoboda a láska“ neukazuje jen obrazy a knihy, ale přibližuje osudy autorek a autorů nemilosrdně pronásledovaných nacistickým režimem. Pokud se vypravíte do Museu, udělejte si dost času. Kromě jedinečných uměleckých děl tady poznáte mnohé osudy statečných lidí, kterým život změnila nacistická diktatura. (tz, kv)

BÍLÁ LINKA PRO PŘEDPLATITELE

840336459

Pondělí – pátek: 7.00 – 17.00

Cena hovoru z celé ČR: 1,60 Kč/minuta

Žatecký deník, 20. června 2012

4. Průzkum a dokumentace malých památek v česko-saském příhraničí

Společný projekt Collegia Bohemica, Filozofické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem a Technické univerzity Hornické akademie ve Freibergu (lead partner projektu) financovaný programem Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a svobodným státem Sasko 2007–2013 pokračoval ve svém třetím roce především intenzivní dokumentací jednotlivých drobných sakrálních památek na obou stranách česko-německé hranice. Ve dnech 17.–18. 4. 2012 se v obci Blatno konalo osazení restaurované památky „Ukřižování“, u kterého byli přítomni i studenti KHI FF UJEP, kteří studují obor Dokumentace památek. Za výrazného zájmu místního obyvatelstva z širokého okolí byla památka vrácena na své původní místo. Ke slavnostnímu předání památky zástupcům obce Blatno došlo 22. 6. 2012 za přítomnosti doc. PhDr. Michaely Hrubé, PhDr. Petra Hrubého, akademického restaurátora Radomila Šolce a Silke Richter. Koncem dubna 2012 se čeští i němečtí vědečtí pracovníci zúčastnili 2. Workshopu v dílně německého restaurátora Michaela Eilenbergera v Holzhau. Jeho náplní bylo seznámení se se sochami Bacchus a Flora z panství Gamig nedaleko

Pirny. Tyto památky byly k restaurování určeny poradním orgánem německého partnera – Landesamt für Denkmalpflege Sachsen. Německý restaurátor seznámil přítomné s výchozím stavem obou soch, použitými materiály i restaurátorskými postupy. Široká odborná diskuze českých a německých odborníků vedla k vzájemné interakci získaných zkušeností a názorů v oboru restaurování drobných nemovitých památek v oblasti česko-saského příhraničí.

collegium
bohemicum

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM
Filozofická fakulta

Ziel 3 | Cíl 3
Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
2007-2013. www.ziel3-cil3.eu

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

Lidské zdroje, složení
orgánů a grémií

II.
—

Statutární město Ústí nad Labem

Se sídlem: Velká Hradební 8, 400 01 Ústí nad Labem
Primátor: Ing. Vít Mandík

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Se sídlem: Pasteurova 3544/1, 400 96 Ústí nad Labem
Rektor: prof. RNDr. René Wokoun, CSc.

Společnost pro dějiny Němců v Čechách

Se sídlem: Masarykova 1000/3, 400 01 Ústí nad Labem
Předsedkyně: doc. PhDr. Kristina Kaiserová, CSc.

MINISTERSTVO
KULTURY**Ministerstvo kultury České republiky**

Se sídlem: Maltézské náměstí 1, 118 11 Praha 1
Ministryně: Mgr. Alena Hanáková

Orgány

Sekretariát

Ředitelka: **Mgr. Blanka Mouralová**

Vystudovala politologii v Praze, absolvovala studijní pobyt v Londýně, Vídni a Berkeley. Byla stipendistkou Nadace Roberta Bosche a poté čtyři roky vedla České centrum v Berlíně. Externě učí na univerzitě, dříve pracovala také jako politická redaktorka a poradkyně.

Odborný asistent ředitelky: **Mgr. Milan Rudík**

Projektoví zaměstnanci

Mgr. Jan Šícha, koordinátor přípravy trvalé expozice Collegia Bohemica

Patrik Eichler, dokumentátor sbírek Collegia Bohemica

Veronika Dudková, dokumentátorka sbírek Collegia Bohemica

Thomas Oellermann, odborný asistent projektu *Vývoj a realizace koncepce trvalé expozice k dějinám Němců v českých zemích*

Mgr. Pavla Herbstová, pedagožka projektu *Nová škola demokratického vzdělávání*

Thomas Oellermann, MA., koordinátor projektu *Dějiny spojují* na české straně

Mgr. Milan Rudík, lektor projektu *Nová škola demokratického vzdělávání*, asistent české koordinátorky projektu *Průzkum a dokumentace malých památek v česko-saském příhraničí*

Dominika Liščáková, kulturní manažerka

Externí pracovní skupina pro přípravu expozice o dějinách německy mluvících obyvatel českých zemí

prof. PhDr. Milena Bartlová, CSc., Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze

doc. PhDr. Kristina Kaiserová, CSc., ředitelka Ústavu slovansko-germánských studií FF UJEP, Ústí nad Labem

Mgr. Luděk Krčmář, oddělení novějších dějin Západočeského muzea v Plzni

prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc., zástupce ředitele Ústavu hospodářských a sociálních dějin Univerzity Karlovy, Praha

PhDr. Miroslav Kunštát, Katedra německých a rakouských studií FSV UK, Praha

doc. PhDr. Petr Lozoviuk, PhD., Ústav pro saské dějiny a etnografii, Drážďany

Mgr. Ondřej Matějka, jednatel Antikomplexu, Praha

PhDr. Jiří Petráš, vedoucí oddělení nejnovějších dějin Jihočeského muzea v Českých Budějovicích

PhDr. Václav Petrbok, Ph.D., Ústav pro českou literaturu AV ČR, Praha

PhDr. Stanislav Slavík, Oddělení novodobých českých dějin Národního muzea, Praha

Mgr. Matěj Spurný, Antikomplex, Praha

Mgr. Jan Šícha, Odbor střední Evropy, MZV ČR Praha / Collegium Bohemicum

za Muzeum města Ústí nad Labem:

Mgr. Václav Houfek, vědecký tajemník

Tomáš Okurka

a další kurátoři vybraných sbírek muzea

Dobrovolníci u Collegia Bohemica

Antonia Kruse (Od 1. 9. 2012)

Praktikanti u Collegia Bohemica

Karolína Plzáková

Jan Sommerfeldt

Michael Reibetanz

Stephanie Bechstein

Dobrovolníkům a praktikantům srdečně děkujeme

za jejich pomoc.

Správní rada

Správní rada má podle zakládací smlouvy devět členů.

- Šest členů správní rady jmenují zakladatelé.

Zakladatel – Statutární město Ústí nad Labem jmenuje tři členy správní rady:

Mgr. Petr Gandalovič, předseda

(den vzniku členství 16. prosince 2006, obnoveno

k 17. prosinci 2009, odstoupil 1. 10. 2012)

Mgr. Lenka Černá

(den vzniku členství 16. prosince 2006, obnoveno

k 17. prosinci 2009, zánik členství 8. 11. 2012),

Ing. Libor Turek, PhD.

(den vzniku členství 29. září 2011, zánik členství

8. 11. 2012)

Michal Rožec (den vzniku členství 26. 11. 2012)

Zakladatel – Univerzita Jana Evangelisty Purkyně

v Ústí nad Labem jmenuje jednoho člena:

neobsazeno

Zakladatel – Společnost pro dějiny Němců v Čechách

jmenuje jednoho člena:

Doc. PhDr. Zdeněk Radvanovský, CSc.

(den vzniku členství 23. května 2011)

Zakladatel – Česká republika, Ministerstvo kultury

jmenuje jednoho člena:

PhDr. Anna Matoušková, náměstkyně ministra

(den vzniku členství 1. listopadu 2011)

- Tři členy správní rady volí správní rada.

PhDr. Jiří Kuděla, ředitel Kanceláře strategie, analýz

a projektového řízení Ministerstva zahraničních věcí ČR

(den vzniku členství 6. září 2011)

Heinz Fennekold, honorární konzul České republiky

v Dortmundu

(den vzniku členství 6. září 2011)

PhDr. Václav Hofmann, předseda Výboru pro národ-

nostní menšiny Zastupitelstva Ústeckého kraje

(den vzniku členství 6. září 2011)

V roce 2012 zasedala správní rada Collegia Bohemica,

o. p. s. v těchto termínech:

16. 4. 2012

25. 6. 2012

1. 10. 2012

Dozorčí rada

Dozorčí rada má podle zakládací smlouvy 3 členy.

Zakladatel – Statutární město Ústí nad Labem jmenuje

jednoho člena dozorčí rady:

neobsazeno

Zakladatel – Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí

nad Labem jmenuje jednoho člena dozorčí rady:

PhDr. Andrej Sulitka, CSc., předseda, Katedra politologie

a filozofie FF UJEP

Zakladatel – Společnost pro dějiny Němců v Čechách

jmenuje jednoho člena dozorčí rady:

Mgr. Václav Houfek, vědecký tajemník Muzea města

Ústí nad Labem

V roce 2011 zasedala dozorčí rada Collegia Bohe-

mica, o. p. s. dne 10. 4. 2012.

Vědecká rada

Prof. Dr. Milena Bartlová, Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze

Dr. Peter Becher, jednatel Spolku Adalberta Stiftera,

Mnichov

Em. Prof. Dr. Detlef Brandes, emeritní profesor,

dříve vedoucí Institutu pro kulturu a dějiny Němců

ve východní Evropě na Univerzitě Heinricha Heineho

v Düsseldorfu

Prof. Dr. Peter Haslinger, ředitel Herderova institutu

v Marburgu a profesor dějin střední a východní Evropy

na univerzitě Justuse pebeiga v Giessenu

Prof. PhDr. Miloš Havelka, Ústav politologie FF UK Praha

Doc. PhDr. Kristina Kaiserová CSc., ředitelka Ústavu slo-

vansko-germánských studií

Mgr. Daniel Kroupa, PhD., vedoucí katedry politologie

a filosofie UJEP v Ústí nad Labem

Prof. Dr. Marek Nekula, ředitel Bohemicum Regensburg

– Passau, Univerzita v Řezně

Prof. Dr. Stefan Michael Newerkla, Institut slavistiky

na Vídeňské univerzitě

Prof. PhDr. Jiří Pešek, vedoucí Institutu německých

a rakouských studií na FSV UK Praha

PhDr. Václav Petrbok, PhD, Ústav pro českou literaturu

AV ČR, v.v.i.

Prof. Miloš Řezník, Fórum pro Evropská studia Technické

univerzity v Saské Kamenici / Chemnitz

Prof. Jacques Rupnik, Institut poptických studií v Paříži

(Institut d’Etudes Poptique de Paris)

Prof. Dr. phil. habil. Walter Schmitz, ředitel Středoevrop-

ského centra pro vědu o politologii, hospodářství a kul-

tuře na Technické univerzitě v Drážďanech

Prof. Dr. Martin Schulze Wessel, první předseda Collegia Caropna, Mnichov

Mgr. Jan Šícha, odbor střední Evropy MZV ČR v Praze / Collegium Bohemicum

Dr. Tobias Weger, Spolkový institut pro kulturu a dějiny Němců ve východní Evropě v Oldenburgu

V roce 2012 zasedala vědecká rada Collegia Bohemica, o. p. s. dne 2. 11. 2012.

Členové bez hlasovacího práva:

generální konzulka ČR v Drážďanech (nebo její pověřený zástupce)

výkonný ředitel Nadace Brücke Most (nebo jeho pověřený zástupce)

ředitelka Collegia Bohemica, o. p. s. (nebo její pověřený zástupce)

V roce 2012 zasedala Programová rada festivalu *Dny české a německé kultury* 30. 11. 2012.

Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost Collegia Bohemica

dr. Eva Habel, etnoložka, zaměstnankyně Biskupství litoměřického ve Šluknově

Mgr. Václav Houfek, vědecký tajemník Muzea města Ústí nad Labem

dr. Hana Nogossek, Německé historické muzeum v Berlíně

Mgr. Alena Petruželková, vedoucí knihovny Památníku národního písemnictví v Praze

PhDr. Hana Rousová, historička umění

prof. PhDr. Vít Vlnas, Ph.D., ředitel Sbírkový starého umění Národní galerie, Praha

Náplň činnosti Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost Collegia Bohemica je definována v souladu s Metodickým pokynem k provádění některých činností souvisejících s tvorbou sbírek, péčí o sbírky a vývozem sbírkových předmětů do zahraničí Ministerstva kultury ČR, Č.j. 14.639/2002.

V roce 2012 zasedal poradní sbor pro sbírkotvornou činnost Collegia Bohemica dne 18. 12. 2012.

Programová rada festivalu *Dny české a německé kultury*

Monika Loderová

Ivan Dostál

Christina Frankenberg

Zuzana Pokorná

Marek Pokorný

Václav Šebek

Tomáš Šimerda

III.

Partneři a spolupracující instituce

- AG Kurzfilm Dresden, Drážďany
- Antikomplex, Praha
- Bohemicum Regensburg– Passau, Univerzita v Řezně
- Boltzmannův institut, Vídeň
- Centrum pro východní Evropu na Univerzitě v Hohenheimu
- Collegium Carolinum, Mnichov
- Česko-německé fórum mládeže
- Česko-německý fond budoucnosti, Praha
- Činoherní studio Ústí nad Labem
- Dobrovolnické centrum, Ústí nad Labem
- Experimentální prostor Mumie, Ústí nad Labem
- Fakulta umění a designu, Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
- Fakulta životního prostředí, Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
- Festival Jeden Svět
- Filmfest Dresden, Drážďany
- Filmový klub Aula, Ústí nad Labem
- Filozofická Fakulta Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
- Galerie Emila Filly, Ústí nad Labem
- Gemini, o.s.
- Generální konzulát ČR, Drážďany
- Goethe-Institut, Praha
- Institut mezinárodních studií UK, Praha
- Institut pro mezinárodní vztahy, Stuttgart
- Institut pro zahraniční vztahy, Praha
- Klub Circus, Ústí nad Labem
- Klub pro mládež Relaks, Ústí nad Labem
- Kulturní centrum Řehlovice
- Kulturní revue Pandora
- Landeszeitung, Praha
- MittelEuropazentrum TU Dresden, Drážďany
- Muzeum města Ústí nad Labem
- Nadace Brücke/Most, Drážďany
- Nadace Roberta Bosche, Stuttgart
- Národní archiv, Praha
- Národní dům, Ústí nad Labem
- Německé historické muzeum, Berlín
- Německé kulturní fórum střední a východní Evropy, Postupim
- Německá společnost pro zahraniční politiku, Berlín
- Německé velvyslanectví v Praze
- Nové ústecké přehledy
- Portál české literatury
- Pražský literární dům autorů německého jazyka, Praha
- Přírodovědecká fakulta Univerzity J. E. Purkyně, Ústí nad Labem
- Rakouské kulturní fórum, Praha
- Saský zemský úřad pro muzejnictví, Saská Kamenice / Chemnitz
- Seligerova obec, Mnichov
- Severočeská vědecká knihovna, Ústí nad Labem
- Severočeské divadlo opery a baletu, Ústí nad Labem
- Společnost pro dějiny Němců v Čechách, Ústí nad Labem
- Spolek Adalberta Stiftera, Mnichov
- Statutární město Ústí nad Labem
- Technická univerzita Chemnitz
- Technická univerzita Hornické akademie, Freiberg
- TV Lyra, Ústí nad Labem
- Ústav pro saskou historii a etnologii, Drážďany
- Ústav pro soudobé dějiny, Praha
- Ústav pro výzkum literatury pro mládež Goethovy univerzity, Frankfurt nad Mohanem
- Ústav slovansko-germánských studií FF UJEP, Ústí nad Labem
- Weiterdenken – Saská nadace Heinricha Bölla, Drážďany
- YMCA, Ústí nad Labem
- Živá Paměť, Praha

Děkujeme za výbornou spolupráci!

Hospodaření v roce 2012

viz příloha výroční zprávy

IV.

Sídlo a fakturační adresa

Collegium Bohemicum o. p. s., Masarykova 3/1000
400 01 Ústí nad Labem
IČ: 27309231

tel.: 00420 413 034 583
fax: 00420 413 034 589
e-mail: info@collegiumbohemicum.cz
www.collegiumbohemicum.cz

Bankovní spojení

Komerční banka a. s., Bílinská 2, 400 42 Ústí nad Labem
Korunový účet: 35-8520310287/0100
Eurový účet: 43-6312580267/0100

